

УДК 347.77:346.26:005.591.6(477)
DOI <https://doi.org/10.32782/pdu.2024.4.52>

Д. О. Розумейко

аспірант кафедри цивільного права
Національного університету «Одеська юридична академія»
ORCID ID: 0000-0001-8206-1031

ЮРИДИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЮ ВЛАСНІСТЮ В ЕКОСИСТЕМІ СТАРТАПІВ

Актуальність дослідження. Інноваційний характер стартапів зумовлює високу залежність від оригінальних концепцій, технологічних рішень і творчих результатів, які виступають ключовим активом стартапів. Зміцнення конкурентоздатності, залучення інвесторів та розширення ринків безпосередньо пов'язані з тим, наскільки ефективно захищена інтелектуальна власність (ІВ). Відсутність належного правового оформлення нематеріальних активів може призвести до втрати унікальних розробок і зниження інтересу вкладників.

Мета дослідження. Стаття спрямована на розкриття правових механізмів охорони ІВ у стартапах та визначення шляхів підвищення ефективності їх застосування в межах чинного законодавства України. Передбачається системний аналіз відносин, пов'язаних із патентуванням, авторським правом, договорами про конфіденційність і комерціалізацію інновацій.

Методи дослідження. Використано міждисциплінарний підхід, що поєднує елементи порівняльно-правового аналізу, догматичного тлумачення норм цивільного права та узагальнення судової практики. Методи аналізу й синтезу дозволили виокремити основні ризики, а метод формальної логіки допоміг узагальнити законодавчі норми й дослідити їх сумісність із потребами стартап-середовища.

Результати дослідження. Встановлено, що ІВ відіграє вирішальну роль у становленні й масштабуванні стартапів. Водночас на практиці процес набуття й реалізації прав ускладнюється високими витратами реєстраційних процедур, нечітким внутрішнім оформленням прав між співзасновниками і ризиками несанкціонованого копіювання продуктів. Запропоновано рекомендації щодо оптимального вибору між патентними та авторсько-правовими режимами, акцентовано важливість договорів NDA й ліцензій. Належне використання перелічених інструментів посилює юридичну захищеність інноваційних проєктів і стимулює їх економічний розвиток.

Висновки. Відсутність проактивної стратегії охорони ІВ послаблює конкурентні переваги стартапів. З метою збереження унікальних технологій і приваблення інвестицій необхідно поєднувати формальні процедури (патентування, реєстрації торговельних марок) з договірними механізмами (регулювання прав працівників, NDA, ліцензії). Такий комплексний підхід підвищує шанси на успішний вихід стартапів на внутрішній та міжнародні ринки.

Ключові слова: інтелектуальна власність, стартап, патентування, авторське право, ліцензія, договір NDA, комерційна таємниця, інновації, нематеріальні активи.

Постановка проблеми. Інноваційна діяльність стартапів безпосередньо залежить від генерування оригінальних концепцій, новітніх технологій та інших продуктів інтелектуальної праці. Юридичне закріплення зазначених продуктів за допомогою системи прав інтелектуальної власності є визначальною умовою для залучення інвесторів, розширення присутності на ринку і створення

переваг над конкурентами. Відтак, об'єкти інтелектуальної власності відіграють ключову роль у становленні та успішному розвитку молодих інноваційних підприємств. Належне юридичне оформлення і чітке визначення правового статусу таких об'єктів забезпечує стартапам можливість повною мірою та без ризиків управляти нематеріальними активами, гарантуючи їх державну охорону і захист у судовому порядку в разі неправомірних дій третіх осіб.

Для стартапів грамотне здійснення управління та розпорядження правами на об'єкти інтелектуальної власності є ключовою передумовою їх економічного процвітання, оскільки саме нематеріальні активи найчастіше формують основну частину ринкової капіталізації таких підприємств. Відсутність своєчасних і комплексних заходів щодо захисту інноваційних рішень здатна призвести до значних втрат конкурентних переваг і уповільнення перспектив розвитку стартапу. Відтак, актуальність питання належного правового забезпечення сфери інтелектуальної власності у діяльності стартап-компаній зумовлена тим, що саме від юридичної захищеності та чітко визначеного режиму охорони нематеріальних активів залежить життєздатність та успішність бізнесу, натомість нехтування цим аспектом загрожує втратою ексклюзивних технологій, зниженням інтересу інвесторів і погіршенням ринкових позицій.

За умови неналежної охорони таких результатів інтелектуальної праці, як винаходи, ноу-хау чи технологічні рішення, конкурентні суб'єкти господарювання отримують можливість безперешкодно привласнити або відтворити інновації стартапу, тим самим знецінюючи його технологічну унікальність та потенційні доходи. Відсутність належно оформлених виняткових прав позбавляє стартапи ефективних юридичних механізмів для запобігання діям недобросовісних конкурентів, що спрямовані на копіювання комерційних моделей або продуктів. З огляду на вищевикладене, вирішення завдання ефективного правового забезпечення захисту інтелектуальної власності вимагає нагального та системного підходу, спрямованого на збереження інноваційного потенціалу стартап-компаній, забезпечення стабільності їх конкурентних переваг і підтримку динамічного зростання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика правового забезпечення та охорони результатів інтелектуальної праці активно дискутується як у науковому середовищі, так і серед практикуючих юристів, насамперед у контексті розвитку інформаційних технологій та інноваційного підприємництва. В україн-

ській юридичній науці низка дослідників предметно розглядала окремі складові цього питання. Зокрема, Д.В. Гнип зосередив увагу на актуальних аспектах захисту авторських прав у сфері діяльності стартапів [1], тоді як М.М. Потіп здійснив поглиблений аналіз проблематики судового захисту авторських прав, пов'язаних із комп'ютерними програмами [2], К.В. Єфремова детально досліджувала юридичну сутність програмного забезпечення, визначаючи ключові питання його правової охорони [3], а праці А.В. Ходоша присвячені комплексному вивченню режимів охорони прав на комп'ютерні програми як на національному, так і на міжнародному рівнях [4]. Названі наукові роботи містять глибокий аналіз теоретичних засад та практичних аспектів юридичного захисту інтелектуальної власності, створеної стартапами, і мають важливе значення для розвитку доктринального підходу й удосконалення практичних механізмів у цій сфері.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну увагу науковців до питань охорони інтелектуальної власності у сфері стартапів, низка практичних та теоретичних проблем залишаються невирішеними. Передусім, слід наголосити на процедурних та фінансових бар'єрах, що виникають при набутті правової охорони об'єктів інтелектуальної власності. Складна та багатоступенева процедура реєстрації, яка передбачає взаємодію з Українським інститутом інтелектуальної власності, необхідність сплати державних мит, залучення патентних повірених тощо, часто стає серйозною перешкодою для стартапів із обмеженими ресурсами [5]. Як наслідок, частина підприємців свідомо відмовляється від реєстрації власних інноваційних рішень, чим послаблює свій правовий захист. Отже, актуальним залишається питання щодо оптимізації і здешевлення процедур набуття прав, аби стартапи могли на ранніх етапах забезпечити охорону своїх інноваційних розробок.

Окремо варто виокремити проблему недостатньої ефективності судового захисту прав інтелектуальної власності. В Україні спори щодо порушення інтелек-

туальних прав мають тенденцію до затягування розгляду, а визначений судами розмір компенсації збитків нерідко не відповідає фактичним втратам правласників [6]. Крім того, ситуацію ускладнює відсутність спеціалізованої судової інституції, оскільки Вищий суд з питань інтелектуальної власності, попри заплановане створення, досі не функціонує. Це спричиняє фрагментацію та суперечливість судової практики, що, відповідно, знижує прогнозованість результатів справ.

Не менш важливим фактором є недостатня правова обізнаність стартапів, які зазвичай відкладають юридичне оформлення прав на інтелектуальну власність до виникнення конкретних загроз чи конфліктів. Подібна практика значно ускладнює майбутній захист і створює вразливість перед недобросовісними конкурентами. Тому завдання підвищення рівня правової культури та впровадження превентивного підходу до охорони інтелектуальних прав серед підприємців є надзвичайно актуальним.

Окремою практичною проблемою є нечітке врегулювання розподілу майнових прав інтелектуальної власності всередині стартап-команд. Оскільки чинне українське законодавство не передбачає автоматичного переходу таких прав від працівників до роботодавця, відсутність належного договірного оформлення на ранніх стадіях співпраці створює потенційні ризики внутрішніх конфліктів і втрати контролю над створеними інноваціями [7]. Незважаючи на наукове висвітлення цього питання, стартапи продовжують допускати помилки у складанні трудових договорів або контрактів підряду, що підтверджує необхідність подальшого опрацювання цієї проблематики.

Отже, основні невирішені питання охорони інтелектуальної власності стартапів стосуються складності та дороговизни процедур набуття прав, низької ефективності механізмів судового захисту, недостатнього рівня правової свідомості засновників стартапів та неврегульованості внутрішнього розподілу прав на результати інтелектуальної діяльності. Виокремлення зазначених проблем дозволяє чіткіше визначити подальші напрями досліджень у цій сфері.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). У світлі окреслених вище проблем, стаття має на меті здійснення системного правового аналізу механізмів охорони інтелектуальної власності в контексті функціонування стартапів, а також формулювання практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності їх реалізації в межах чинного законодавства України.

Для досягнення зазначеної мети передбачено розв'язання таких основних завдань:

- дослідити чинну нормативно-правову базу, що регламентує охорону об'єктів інтелектуальної власності у сфері стартап-підприємництва, з урахуванням актуальних потреб інноваційного сектору;

- класифікувати основні види об'єктів інтелектуальної власності, які зазвичай створюються або використовуються стартапами (зокрема, винаходи, програмне забезпечення, ноу-хау), та охарактеризувати особливості їх правового режиму;

- виявити найбільш типові проблеми та юридичні ризики, що виникають у процесі набуття та реалізації прав на зазначені об'єкти, включаючи недосконалість правозастосування, законодавчі прогалини та внутрішні організаційно-правові недоліки;

- проаналізувати наявні практики захисту інтелектуальних прав, що застосовуються стартапами (патентування, авторсько-правова охорона, договірні інструменти, зокрема NDA та ліцензійні угоди), з урахуванням їх правової ефективності;

Актуальність обраної тематики зумовлена необхідністю посилення правової безпеки суб'єктів інноваційного підприємництва в Україні, що, у свою чергу, сприятиме зміцненню їх конкурентоспроможності, забезпеченню сталого розвитку та підвищенню інвестиційної привабливості національного інноваційного середовища. Реалізація зазначених завдань дозволить окреслити ефективну модель правового захисту інтелектуальної власності, адаптовану до специфіки стартапів у сучасних економіко-правових умовах.

Виклад основного матеріалу дослідження. Система правового регулювання

інтелектуальної власності в Україні являє собою комплексну нормативну структуру, яка в основному узгоджується з міжнародно-правовими зобов'язаннями, прийнятими державою. Законодавством до об'єктів інтелектуальної власності віднесено, зокрема, винаходи, корисні моделі, промислові зразки, знаки для товарів і послуг, авторські твори та інші результати інтелектуальної і творчої діяльності [8]. Основоположні положення закріплено в Книзі четвертій Цивільного кодексу України, а також у спеціалізованих нормативно-правових актах, серед яких Закони України «Про охорону прав на винаходи і корисні моделі», «Про охорону прав на знаки для товарів і послуг», «Про авторське право і суміжні права» та інші [9; 10; 11].

З формального погляду, інструменти правового захисту доступні для стартапів: можливо отримати правову охорону у формі патенту чи свідоцтва, укласти ліцензійні угоди, а також звертатися за судовим захистом у випадку порушення прав. Проте на практиці ефективність реалізації цих механізмів для стартапів значною мірою обмежується низкою чинників. Одним із ключових бар'єрів є складність та висока вартість патентно-реєстраційних процедур: вони потребують проведення патентних досліджень, підготовки технічно складної документації, сплати державних зборів і послуг патентних повірених ще на ранніх стадіях розробки [5].

Ураховуючи обмежені фінансові та часові ресурси, молоді інноваційні компанії часто змушені відмовлятися від патентування, надаючи перевагу альтернативним формам охорони результатів інтелектуальної діяльності, зокрема режиму комерційної таємниці або договірному регулюванню. Таким чином, наявність нормативної бази не завжди забезпечує належний рівень захисту інтелектуальних прав для стартапів у реальному секторі.

Стартапам необхідно обґрунтовано обирати механізми захисту інновацій: патентування, авторське право або їх поєднання. Патент надає виключні права на технічні рішення, але потребує новизни, експертизи та значних витрат [12]. Натомість авторське право виникає автоматично з моменту створення твору

й ефективно для охорони програмного забезпечення, дизайну та цифрового контенту [2].

Комбіноване використання обох режимів підвищує рівень правового захисту. Наприклад, стартап може патентувати технологію та водночас захищати код чи інтерфейс авторським правом. Патенти часто вважаються вагомішими для інвесторів, але їх відсутність робить розробки вразливими до копіювання.

Водночас безуспішне патентування невідповідних об'єктів призводить до зайвих витрат. Тому захисну стратегію слід будувати на аналізі патентоздатності, правових ризиків і економічної доцільності, забезпечуючи надійну охорону нематеріальних активів.

У процесі діяльності стартапи створюють об'єкти, що підлягають охороні авторським правом: програмний код, дизайн, технічну документацію, тексти, маркетингові матеріали, аудіовізуальний контент тощо. Згідно з чинним законодавством, авторське право виникає з моменту створення твору, без необхідності державної реєстрації [1]. Власник авторських прав — автор або роботодавець за належного оформлення — отримує виключне право контролювати використання твору, зокрема відтворення, розповсюдження, публічну демонстрацію та створення похідних творів.

Водночас, відповідно до українського законодавства, майнові права не переходять автоматично до роботодавця [7]. У разі відсутності належних договорів, права на розробки залишаються у найманих працівників. Це створює потенційні юридичні ризики, зокрема спори з колишніми співробітниками чи відмову інвесторів через невизначений правовий статус ІВ.

З метою запобігання таким ситуаціям, необхідно укласти трудові договори або договори підряду з умовами про передачу майнових прав, а також угоди про нерозголошення (NDA) для захисту комерційної таємниці та ноу-хау. Ефективне внутрішнє врегулювання ІВ є критичним для юридичної безпеки стартапу.

Стартап, що належним чином оформив права на об'єкти інтелектуальної власності — отримав патенти, зареєстрував

торговельну марку, уклав договори про передачу прав — закріплює за собою легітимну позицію на ринку інноваційних технологій.

Проте ефективна охорона потребує не лише формалізації прав, а й постійного моніторингу потенційних порушень. Основні ризики: копіювання продукту, неправомірне використання бренду, порушення патентних прав.

У випадку виявлення посягань стартап має право звернутися до суду з вимогою припинення порушення і компенсації збитків. Водночас, через складність доведення фактів, варто завчасно формувати доказову базу — зберігати версії коду, ескізи, технічні документи. У спорах щодо програмного забезпечення важливу роль відіграють експертні висновки.

Окремо слід враховувати ризик несвідомого порушення чужих патентів. Для його мінімізації необхідно проводити freedom-to-operate аналіз і патентні дослідження [13]. Уникнення правових конфліктів є складовою стратегії ефективного управління ІВ.

Оформлення прав інтелектуальної власності відкриває для стартапу не лише механізми правового захисту, а й можливості їх комерціалізації. Одним із ключових інструментів є ліцензування — передання дозволу іншій стороні на використання об'єкта ІВ на визначених умовах, зазвичай в обмін на роялті [14]. При цьому правовласник (ліцензіар) не відчужує права, а лише тимчасово надає їх для конкретного використання.

Для стартапів ліцензійні договори можуть бути джерелом сталого фінансування, дозволяючи монетизувати патенти, ноу-хау чи програмне забезпечення без необхідності самостійно запускати виробництво або виходити на всі ринки [15]. Ліцензування сприяє легальному обміну технологіями, масштабуванню через партнерства та збереженню контролю над об'єктами ІВ.

Розрізняють виключні та невиключні ліцензії [8]. У першому випадку правом користування володіє лише ліцензіат, що часто передбачає вищу винагороду. Невиключна ліцензія дозволяє ліцензіару користуватись об'єктом самостійно та надавати

права іншим, що характерно для масового поширення ПЗ [16].

Юридична точність умов договору (територія, строк, способи використання, роялті, захист інформації) є критично важливою. Угоди мають передбачати запобіжники: заборону зворотної інженерії, обмеження конкуренції тощо. Компетентне укладення ліцензійних договорів забезпечує баланс інтересів і мінімізує ризики для обох сторін.

Останніми роками в Україні здійснюється поступове вдосконалення механізмів охорони інтелектуальної власності, що має безпосереднє значення для стартапів. У рамках виконання Угоди про асоціацію з ЄС відбувається гармонізація національного законодавства з європейськими стандартами. Прийнята у 2020 році Національна стратегія розвитку ІВ передбачає створення спеціалізованого суду, посилення відповідальності за порушення та впровадження оперативних засобів захисту [17]. Водночас самостійна ініціатива стартапів — у патентуванні, реєстрації брендів, договірному регулюванні — залишається ключовою умовою збереження інноваційного потенціалу.

Висновки. Результати проведеного аналізу підтверджують, що належна правова охорона інтелектуальної власності є фундаментальним чинником сталого розвитку стартапів та одним із ключових елементів їх ринкової життєздатності. Інтелектуальні активи — від технічних рішень і програмного забезпечення до брендів і креативного контенту — повинні бути своєчасно виявлені, класифіковані та оформлені відповідно до чинного законодавства.

Відсутність правового захисту створює численні ризики: від копіювання продуктів конкурентами до втрати інвестиційної привабливості. Стартапи зіштовхуються з викликами як зовнішнього характеру (складність процедур, глобальна конкуренція, недосконала судова практика), так і внутрішнього (неврегульованість прав у команді, незахищеність конфіденційної інформації).

Ефективна стратегія управління ІВ повинна охоплювати: вибір належного правового режиму для кожного об'єкта

(патенти, авторське право, комерційна таємниця, торговельні марки); договірне оформлення відносин з розробниками; превентивну охорону прав на ключових ринках і готовність до юридичного захисту. Додатково важливим є використання механізмів комерціалізації — передусім ліцензування — як засобу монетизації без відчуження прав.

Попри поступ реформ, вирішальну роль відіграє проактивна позиція самого бізнесу. Саме від системного підходу до охорони інтелектуальних активів залежить здатність стартапу не лише вижити, а й ефективно масштабуватися у конкурентному середовищі.

Список використаної літератури:

1. Гнип Д. В. Сучасні проблеми захисту авторських прав стартапів. XV Всеукраїнська науково-практична конференція студентів, аспірантів та молодих вчених «Ефективність інженерних рішень у приладобудуванні»: збірник праць конференції, Київ, Україна, 10–11 груд. 2019 / КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: Центр учбової літератури, 2019. С. 428–431. URL: <https://surl.li/zisagt>
2. Потіп М. М. Судовий захист авторського права на комп'ютерні програми у сфері землеустрою: вітчизняний та міжнародний досвід. Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції. 2022. вип. 2. С. 34–44. URL: http://apnl.dnu.in.ua/5_2022/6.pdf.
3. Єфремова К. В. Правова природа комп'ютерної програми та проблеми захисту прав на них. Правове регулювання інноваційних відносин: монографія / А. П. Гетьман та ін.. Харків: Юрайт, 2013. С. 255–262. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/handle/123456789/12765>.
4. Ходош А. В. Режим правової охорони комп'ютерних програм: національний та міжнародний досвід. Юридичний науковий електронний журнал. 2023. вип. 3. С. 205–208. URL: http://lsej.org.ua/3_2023/46.pdf.
5. Захист прав інтелектуальної власності: норми міжнародного і національного законодавства та їх правозастосування: практичний посібник / Д. Лонг та ін. Київ: К.І.С., 2007. 448 с. URL: <https://www.nsj.gov.ua/files/1378882678IPR%20Manual%20UKR.pdf>.
6. Огляд практики Верховного Суду у справах щодо захисту прав інтелектуальної власності (окремі питання) / Правове управління (II) департаменту аналітичної та правової роботи апарату Верховного Суду. Київ, 2020. 54 с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/intel_vlasnist_27_05_2021.pdf.
7. Нормативні акти з питань охорони інтелектуальної власності та трансферу технологій: збірник / ред.: Ю. М. Капіца, І. І. Хоменко. Київ: Центр досліджень інтелектуальної власності та трансферу технологій НАН України, 2023. Ч. 3: Врегулювання прав інтелектуальної власності у договорах на виконання наукових досліджень та розробок та договорах про співробітництво з проведення наукових досліджень. 215 с. URL: https://ipr.nas.gov.ua/wp-content/uploads/2024/01/Zbirnyk_akty_NAN_Ukrainy_IP_Vol_3_29_12_2023.pdf.
8. Цивільний Кодекс України: Верховна Рада України від 16.01.2003, № 435-IV: станом на 10.01.2025. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>.
9. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі: Закон України від 15.12.1993, № 3687-XII: станом на 31.12.2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12#Text>.
10. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг: Закон України від 15.12.1993, № 3689-XII: станом на 29.12.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12#Text>.
11. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022, № 2811-IX: станом на 15.11.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>.
12. Патентознавство та інтелектуальна власність: Патентознавство: навчально-методичний комплекс / ред. С. О. Пермінова; КПІ ім. Ігоря Сікорського. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. 58 с. URL: <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/262f4e4c-104f-4756-90da-3c8248e4f784/content#:~:text=спосіб%20речовина%20штамп%20винахід%20та,та%20оцінка%20ix>.
13. Arceo C. A. E. Freedom to Operate / TechTrans. Taguig: DOST-TAPI, 2006. 23 с. URL: <https://techtrans.gov.ph/sites/default/files/2021-02/FTO%20manual%20e-book%20copy.pdf>.
14. Hamano Y. Introduction to License. 2017. 28 с. URL: https://www.wipo.int/edocs/mdocs/aspac/en/wipo_

- ip_bkk_17/wipo_ip_bkk_17_19.pdf#:~:text=-%20A%20route%20of%20commercialization,extent%20of%20rights%20of%20exploitation.
15. Ткачук А. С. Правове регулювання ліцензійного договору. *Journal «ScienceRise: Juridical Science»*. 2021. Т. 1, вип. 15. С. 15–19. URL: <https://media.neliti.com/media/publications/528216-legal-regulation-of-the-license-agreement-d7caf0fb.pdf#:~:text=Тема%20розпорядження%20майновими%20правами%20інтелектуальної,та%20внесення%20змін%20до%20законодавства>.
16. Анісімов К. Г. Обгорткові ліцензійні договори у цивільному праві та судовій практиці України, США і країн ЄС : дис. ... д-ра філософії у галузі 08 право : 081 / Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого Міністерство освіти і науки України. Харків, 2023. 231 с. URL: https://nauka.nlu.edu.ua/nauka/download/diss/anisimov/d_anisimov.pdf.p7s#:~:text=тотожним%20виключний%20ліцензії,license%20лише%20ліцензіат%20може%20користуватися.
17. Парламентські Слухання : офіційний журнал / Верховна Рада України. Видавництво Верховної Ради України, 2019. Т. 5 : Національна стратегія розвитку сфери інтелектуальної власності в Україні на період 2020-2025. 142 с. URL: <https://ukrpatent.org/atachs/IP-Strategy-2020-25.pdf>.

Rozumeiko D. O. Legal aspects of intellectual property management in the startup ecosystem

Relevance of the research. The innovative nature of startups entails a high dependence on original concepts, technological solutions, and creative outcomes, which serve as key assets for startups. Strengthening competitiveness, attracting investors, and expanding markets are directly linked to how effectively intellectual property (IP) is protected. The lack of proper legal formalization of intangible assets may lead to the loss of unique developments and a decrease in investor interest.

Purpose of the research. The article aims to uncover the legal mechanisms for safeguarding IP in startups and to identify ways to increase the effectiveness of their application within the framework of current Ukrainian legislation. A systematic analysis is proposed of relationships related to patenting, copyright, confidentiality agreements, and the commercialization of innovations.

Research methods. An interdisciplinary approach is used, combining elements of comparative legal analysis, dogmatic interpretation of civil law provisions, and the generalization of judicial practice. Methods of analysis and synthesis made it possible to single out the main risks, while the method of formal logic helped summarize legislative norms and explore their compatibility with the needs of the startup environment.

Research findings. It has been established that IP plays a decisive role in the formation and scaling of startups. At the same time, in practice, the process of acquiring and exercising rights is complicated by the high costs of registration procedures, unclear internal arrangements of rights among co-founders, and the risks of unauthorized product copying. Recommendations are offered regarding the optimal choice between patent and copyright regimes, with emphasis on the importance of NDA contracts and licenses. Proper use of the listed tools strengthens the legal security of innovative projects and stimulates their economic development.

Conclusions. The absence of a proactive IP protection strategy weakens startups' competitive advantages. To preserve unique technologies and attract investments, it is necessary to combine formal procedures (patenting, trademark registrations) with contractual mechanisms (regulation of employee rights, NDAs, licenses). This comprehensive approach increases the likelihood of successful startup entry into both domestic and international markets.

Key words: intellectual property, startup, patenting, copyright, license, NDA contract, trade secret, innovation, intangible assets.